

Devlet sanayi ofisi teşkili hakkında kanun*(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı: 10/VII/1932 - Sayı: 2146)*No.
2058Kabul tarihi
3 - VII - 1932

BİRİNCİ MADDE — Devlet teşebbüsü şeklinde kurulacak sanayi müesseselerinin doğrudan doğruya veya bilvasıta tesisine hizmet ve kanunu mahsusu ile kurulanlardan maada Türkiye sanayi ve maadin bankası tarafından idare edilmekte olanlarla Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek her türlü fabrikaları ve Devlet iştiraklerini idare ile mükellef olmak üzere İktisat vekâletinin murakabesi altında hükmî şahsiyeti haiz ve üçüncü şahıslarla olan bileümle münasebat ve muamelelerinde ticaret ve hususî hukuk ahkâmına tâbi bir (Devlet sanayi ofisi) teşkil edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı menkul ve gayrimenkul mallar, Devlet sanayi ofisinin idaresinde bulunur:

A - Türkiye sanayi ve maadin bankasının alacağı yeni şekil neticesinde mülkiyetleri mezkûr bankadan fekkedilen fabrikaların menkul ve gayrimenkul tesisatı ve işletme ve amortisman sermayeleri;

B - Alelûmum sanayi müesseselerindeki Devlet iştirak hisseleri;

C - A ve B fıkralarındaki fabrika ve hisselerin satışından ve işliyen fabrikaların kârlarından İcra Vekilleri Heyetince her sene gerek yeni tesisata ve gerek mevcut fabrikaların ıslah, tevsi veya idaresine tahsis edilmek üzere ayrılacak miktarlar;

D - İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi ile İktisat vekâletinin aktedeceği mukavelelere müsteniden kurulan fabrika sermayelerinin her sene amorti edilecek miktarı nisbetindeki tesisatı;

E - Doğrudan doğruya Devlet bütçesine tahsisat konulmak suretile vücade getirilecek sanayi müesseselerinin İcra Vekilleri Heyeti kararile Devlet sanayi ofisine devredilen sabit ve mütedavil sermayeleri.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun ikinci maddesinin A, B, D ve E fıkralarile Devlet sanayi ofisine verilen sermayelerin müesses kısımları ofisçe teklif ve İktisat vekâletince tasvip edilecek miktar ve şerait dahilinde hisse senetleriyle temsil olunur. Bu hisse senetleri mezkûr sermayelerin hisse ihracı esnasındaki kıymetleri esas tutulmak suretile hesap edilir.

İşbu hisse senetleri ofis tarafından satılamayıp, yarı miktarını geçmemek üzere, bu hisse senetlerinin Sanayi kredi bankası tarafından bu bankanın kanunu mahsusu mucibince çıkarılacak obligasyonlara ve yapılacak istikrazlara karşılık gösterilmesi caizdir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Devlet sanayi ofisinin vazife ve salâhiyetleri berveçhi atidir:

A - Bu kanunun altıncı maddesi mucibince konulması müsaadeye tâbi olan veya İktisat vekâleti tarafından teklif ve İcra Vekilleri Heyetince kabul edilen mukavelelere tevfiikan kurulan fabrikaların tesisine ve bilâhara bu fabrikaların mukavelelerinde mevcut olan işletme şeraitinin tatbikatına İktisat vekâletinin vereceği direktifler dahilinde nezaret etmek;

B - Yerli iptidaî maddelerin imal kabiliyetini artıracak ve sürümünü temin edecek teşebbüs ve tecrübelerde bulunmak ve bu hususlar hakkında İktisat vekâ-

etinden direktif almak;

C - İcra Vekilleri Heyetince Devlet teşebbüsü şeklinde tesisine karar verilen fabrikaların projelerini ihzar etmek ve bunlardan İktisat vekâleti tarafından tasdik edilenleri tatbik etmek;

D - İktisat vekâleti tarafından hücum gösterilecek teftiş ve tetkikleri yapmak ve vekâlet tarafından kendisine havale edilecek fennî meseleler ve sanayi tesisi projeleri hakkında mütalea beyan etmek;

E - Bu kanun hükümlerine tevfikan idareleri kendisine tevdi olunan sanayi müesseselerinin idarî, malî, ticarî ve fennî bilûmle umur ve muamelâtını İktisat vekâleti tarafından ihzar ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek ofis nizamnamesine tevfikan tedvir ve bu müesseselerin senelik bütçelerini ve faaliyet programlarını tanzim eylemek.

BEŞİNCİ MADDE — Devlet sanayi ofisi ikinci maddenin (B) fıkrası muvabince kendisine intikal eden Devlet iştiraklerinin aşağıda yazılı esaslar dahilinde daresile mükelleftir:

A - Devlet sermayesinin iştirak etmiş olduğu bilûnum sanayi müesseselerinin fennî idaresi Devlet sanayi ofisine mevdudur. Bu fabrikaların müdür ve mühendislerle imalât ve fen şube şefleri ve mütehassısları ofis tarafından tayin olunur. Bunlardan Devlet sermayesinin iştirak nisbeti % 50 yi tecavüz edenlerin idare meclisi reisi veya murahhas azası gibi imza vazına salâhiyetli olanlardan birini de ofis tayin eder;

B - (A) fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin idare meclislerinde Devlet sermayesi Devletin iştirak hisseleri nisbetinde temsil olunur. Devlet hisselerinin reyî yalnız bir aza tarafından dahi istimal olunabilir;

C - (A) fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin tesisatının tadil, tecdit veya evsîi veyahut şirket sermayelerinin tezyidi Devlet sanayi ofisinin muvafakatine bağlıdır. Ademi muvafakat halinde esbabı mucibesinin şirkete bildirilmesi icap eder. Ofis bu muvafakati Devlet sermayesine bir külfet tahmil etmediği ahvalde darenin hüsnü suretle devanını temin edecek şeraitin tayini suretile resen vermek salâhiyetini haizdir. Devlet sermayesine külfet tahmil eden tadil, tevsi veya sermaye tezyidi hallerinde İktisat vekâletinin muvafakati istihsal olunur. Ofisin ademi muvafakatine rağmen şirket heyeti umumiyeleri tesisatın tadil ve tevsiine veya sermayenin tezyidine karar verdikleri takdirde bu kararın tatbiki için evvele emirde Devlet sermayesinin ofise iadesi şarttır;

D - (A) fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin tesisatı fennî ve iktisadî esbabin icabına göre Devlet sanayi ofisince tayin olunacak nisbetlerde amorti edilir. Bu amortiler tesisatın teddidine mahsus olup bunların muvakkaten sermayei müedavileye ilâve edilebilmesi için ofisin muvafakati alınması lâzımdır;

E - (A) fıkrasında yazılı müesseseler bir seneden fazla mütemadiyen faaliyetlerini tatil ettikleri takdirde Devlet sanayi ofisi bunun esbabını ve bu fabrikaların tekrar faaliyete getirilmesi veya tasfiyeye geçmesi için icap eden tedbirleri İktisat vekâletinin tetkikine arz etmekle mükelleftir. Bu gibi müesseseler vekâletin, ofisin müracaatı üzerine veya resen teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararla tasfiye olunabilir.

ALTINCI MADDE — Büyük sanayiden mahdut olup memleketin sürüm şeraiti doayısıyla ancak mahdut miktarda fabrikaların tesisine müsait bulunan veyahut mevzu fevkalâde himaye tedbirleri ile sürümü Hükûmetçe temin olunan sanayinin tesisi İktisat vekâletinin teklifile İcra Vekilleri Heyetince verilecek hususî bir müsaadeye bağlıdır.

Bu nevi sanayiın bir listesi İktisat vekâletince ihzar olunarak gerek bu liste ve gerek bunun üzerinde sonradan ihtiyaca göre yapılacak tadiller İera Vekilleri Heyetinin tasvibine arz olunur.

Bu maddede yazılı sanayi müesseseleri İera Vekilleri Heyetinin tasvibine iktirah edecek olan mukavele veya müsaadenamelerinde tesviki sanayi kanunundaki esaslara muvafık olarak tayin edilecek vergi, rüsum ve saire muafiyetlerinden ve diğer himayelerden müstefit olurlar (Sif kıymetinin usfı veya nisfının fazlası derecesinde gümrük resmine tâbi mevaddı inaflardan alelûmum fabrikalar mamulâtı üzerine dahilî istihlâk resmi vazı hakkı mahfuzdur).

Bu maddede yazılı sanayi müesseselerinin kontrol şekilleri mukavelelerinde veya müsaadenamelerinde tesbit olunur.

YEDİNCİ MADDE — Devlet sanayi ofisinin senelik blâncosunun tanziminde aşağıdaki esaslar nazarı itibara alınır:

A - Fabrikalar tesisatının her sene ofisçe femî ve iktisadî esbabın icap ettirdiği nisbetlerde tesbit edilecek amortileri ayrılır.

Bu amortiler tesisatın teçdidine mahsus olup İera Vekilleri Heyetinin kararile muvakkaten sermayei mütedavileye ilâve olunabilir.

B - Amortiler çıkarıldıktan sonra geriye kalan hasılatın % 10 ihtiyat akçası ve sermayeye verilecek % 5 temettü tefrik olunur.

Bu suretle her sene ayrılan ihtiyat akçası umum sermayenin % 25 ine balığ olduktan sonra artık ihtiyat akçası tefrik edilmez;

C - İhtiyat akçası ve sermaye temettüü de çıkarıldıktan sonra geriye kalan safi hasılatın azamî iki aylık miktarı geçmemek üzere umum müdürlük ve fabrikalar memur ve müstahdemlerine ikramiye verilebilir. Bu ikramiyelerin tevzi şekil ve suretleri ofis nizamnamesile tesbit olunur. İşletme ikramiyesine tâbi olanlara senelik ikramiye verilmez;

D - Bu tenzilâttan sonra kalan kârın % 10 nuna kadarı ile (B) fıkrasında zikrolunan sermayenin temettü hissesi İktisat vekâletinin tasvibile mevcut fabrikaların mübrem tevsiat ve ıslahatına sarfedilmek üzere tefrik edilerek mütebaki mebalığ İktisat vekâletinin teklifi ve İera Vekilleri Heyeti kararile 9 uncu madde mucibince sarf ve tevzi olunur.

SEKİZİNCİ MADDE — Devlet sanayi ofisinin umum blâncosu ile fabrikalar blânço ve bütçeleri ve murakıp raporları ofis umum müdürü, İktisat vekâleti sanayi ve ticaret umum müdürleriyle sanayi başmüşaviri ve Maliye vekâleti tarafından gönderilecek bir murahhastan mürekkep bir heyet tarafından tetkik edildikten sonra tanzim edilecek bir raporla birlikte İktisat vekiline tevdi olunur. İktisat vekâleti blânço, bütçe ve raporları Büyük Millet Meclisinin Bütçe ve İktisat encümenlerinden mürekkep olarak teşekkül edecek heyeti umumiyenin tetkik ve tasdikına tevdi eder. İşbu heyeti umumiye, lüzum gördüğü takdirde arasından ayıracağı bir komisyona blânço ve muamelâtı umumiyei dahi mahallinde tetkik ettirerek kararını verir ve bir raporla Büyük Millet Meclisi azasının ıttılama arzeder.

DOKUZUNCU MADDE — Yedinci madde mucibince Devlet sanayi ofisinin, senelik blâncolarında gösterilecek kârın mezkûr maddede yazılı tenzilâttan kalan miktarından İktisat vekâletince her sene yapılacak teklife göre Hükûmetin mevcut fabrikalarda veya yeni sanayi teşebbüslerindeki tasavvurlarının kuvveden file isali için tahsis olunacak mebalığ ayrılır ve geriye kalan mebalığ Sanayi kredi bankası sermayesine ilâve olunur.

ONUNCU MADDE — Devlet sanayi ofisi bir umum müdürün riyasetinde ticaret, muhasebe ve icabı kadar fen şube müdürlerinden mürekkep bir idare heyeti vasıtasile idare olunur.

ON BİRİNCİ MADDE — Devlet sanayi ofisi nezdinde murakabeyi temin etmek üzere Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken daimî bir ve indelicap iki murakıp tayin olunur.

ON İKİNCİ MADDE — Ofis, müessesatını Sanayi kredi bankasından başka bankalara teminat suretile terhin edip kredi alamaz.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Devlet sanayi ofisi Devlet ve belediyelerle hususî idareleri ve mülhak bütçeli idarelerle imtiyazlı şirketlerin siparişlerine ait münakasalara diğer hususî müesseseler gibi serbestçe iştirak eder.

Birinci fıkrada yazılı idare ve müesseselerin imtiyazlı şirketlerden maadası tarafından tanzim edilip memlekette müesses millî fabrikalarca imal edilen eşyaya ait bulunan alelûmum münakasa şartnameleri tiplerine İktisat vekâletinin mütalesası alındıktan sonra nihaî şekilleri verilir. Bu münakasalarda fabrikalarca maliyet fiyatının dununda bir fiyat teklif edilmek suretile millî iktisat menafiini ihlâl edecek bir vaziyet tahaddüs ettiği takdirde İktisat vekâleti itiraz hakkına maliktir.

İktisat vekâleti ile alâkadar vekâlet veya idare arasında bu hususta bir itilâf husule gelmezse İcra Vekilleri Heyeti kararile hallolunur.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun neşri tarihine kadar Türkiye sanayi ve maadin bankası tarafından idare edilen fabrikaların teşviki sanayi muafiyet ruhsatnameleri Devlet sanayi ofisine devrolunur ve ofis merkezi, muamelâtı dolayısile dahi mezkûr muafiyetlerden mevzu kanunlar hükümlerine göre istifade eder. Sinaî şirketler hakkında teşviki sanayi kanununun 8 inci maddesi ahkâmı ofise de şamildir.

ON BEŞİNCİ MADDE — Devlet sanayi ofisinin muamelât ve sarfiyatı muhasebei umumiyeye ve müzayede, münakasa ve ihale kanunları ahkâmına ve Divanı muhasebatın murakabesine tâbi değildir.

ON ALTINCI MADDE — Türkiye sanayi ve maadin bankasının kredi bankasına kalbi neticesinde mezkûr bankadan irtibatı kesilecek olan fabrikalarla bilcümle Devlet iştiraklerinin İktisat ve Maliye vekâletleri ile Sanayi bankasından ihtiap edilecek birer murahhasan mürekkep bir heyet marifetile ofisin teşekkülünden itibaren üç ay zarfında Devlet sanayi ofisine devri icra edilir. Bu müddeti İktisat vekâleti icabı hale göre temdit dahi edebilir.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun tatbikına İktisat ve Maliye vekilleri memurdur.

5 temmuz 1932

<i>Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkere'nin tarih ve numarası</i>	:	1 - VII - 1932 ve 1/409
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başçekillîğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reisliğinden gelen tezkere'nin tarih ve numarası</i>	:	5 - VII - 1932 ve 1/509
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 8 248 9 442,465:41